

Sluttrapport

Prosjektet ble delt i fire arbeidspakker; "Tekniske løsninger", "Felles datamodell", "Autoritetsregister for spesialsamlinger" og "Arbeidsprosesser".

Tekniske løsninger

I kartleggingen ble en lang rekke løsninger og teknologier identifisert. En utfordring i planleggingen av et modulært system er valg av driftsløsninger. Skiftet fra lokalt driftede servere til skyløsninger endrer landskapet så raskt at det er vanskelig å holde følge med utviklingen og de nye mulighetene. Det er mulig å hente inn store gevinster med tanke på driftseffektivitet i skyen, men også det innebærer en annen tilnærming til teknisk utvikling enn prosjektet startet med.

Med det som bakgrunn anbefaler prosjektet at International Image Interoperability Framework (IIIF) utgjør kjernen i en fremtidig løsning. Det er langt fra kontroversielt, og er allerede sentralt hos NB (<https://iiif.io/community/consortium/>). IIIF vil kunne fungere som en standardisert API-tilgang til materiale i våre samlinger.

I prosjektperioden ble Marcus, UBBs løsning for spesialsamlinger, videreutviklet. Denne utviklingen løste ikke hovedproblemene med løsningen og derfor har IIIF ikke blitt implementert, ut over noen "proof-of-concepts".

Ved NTNUs valg av ny tjenesteleverandør i 2015 var det ikke bevissthet rundt potensialet ved IIIF, annet enn behovet for zoom- og flersidig-visning uten Flash. Universal Viewer, et IIIF-basert verktøy, ble implementert på leverandørens initiativ. Etterhvert økte bevisstheten rundt mulighetene ved bruk av IIIF, men leverandør så seg fornøyd med Universal Viewers enkle visning av dokumenter. Det resulterte i at NTNU aldri har hatt ferdig implementerte manifeste og ikke har fått utløst potensialet i IIIF. Dette er tydelig i et tilfeldig manifest:

<https://ntnu.tind.io/nanna/iiif/193428/manifest>.

Høsten 2019 utlyser NTNU UB en anbudskonkurranse i samarbeid med NTNU Vitenskapsmuseet for nytt system for spesialsamlingsmateriale, hvor fullverdig implementasjon av IIIF er påkrevd.

Felles datamodell

UBB og NTNU UB hadde brukt ulike metadata-standarder i sine gamle løsninger. NTNU UB hadde brukt MARC, mens UBB hadde en egenutviklet database. Arbeidet med datamodell ble sterkt påvirket av deltakelsen på Digital humanities at Oxford Summer School 2017. CIDOC-CRM var en sentral del av undervisningen og inspirerte det videre arbeidet i prosjektet. UBB jobbet i lang tid med en utvidelse av datamodellen som benyttes av Marcus. Datamodellen ble harmonisert med CIDOC-CRM og utvidet. Den nye datamodellen ble publisert på

<https://gitlab.com/momayo/onto-momayo>. Det viste seg vanskelig å benytte datamodellen i uten betydelig merarbeid i brukergrensesnittet.

Prosjektet så også på TEI for koding av tekstlige ressurser. Det anbefales at IIIF velges som bindeleddet mellom metadata og den transkriberte teksten. Det er en overlapp mellom CIDOC-CRM, IIIF og TEI i at de alle definerer metadataskjema. Ved hjelp av IIIF kan man unngå disse konkurrerer om å være “masterdata” og heller utnytte deres sterke sider.

Autoritetsregister for spesialsamlinger

Prosjektet arrangerte 1.-2. mars 2018 en workshop på autoritetsregistre i Bergen sammen med KulturNav. Workshopen var vellykket og lærerik, med 22 deltakere fra UBB og NTNU UB. NTNU UB benytter allerede KulturNav, men for UBB sin del var det vanskelig å få til en brukervennlig og effektiv integrasjon av KulturNav. Årsaken til dette lå i kjernen av UBBs løsningen og var vanskelig å omgå.

Det var også få ressurser som kunne jobbe med autoritetsregister i denne perioden, derfor uteble det ønskede samarbeidet på f.eks. emneregistre.

Det ble laget en liten guide om hvordan man kan mappe lokale data til (en større mengde) autoritetsposter fra KulturNav i OpenRefine. Guiden er tilgjengeliggjort her, <https://git.app.uib.no/uib-ub/kulturnav-reconciliation>.

Prosjektet anbefaler likevel at UBB og NTNU UB fortsetter arbeidet med å integrere KulturNav i kommende løsninger og utnytte muligheten i registreringsarbeidet i dag.

Arbeidsprosesser

Innen rammen av prosjektet var det ikke rom for å kunne gå inn i en detaljert kartlegging av arbeidsprosesser ved UBB og NTNU UB. Kartleggingen ble i stor grad begrenset til å se på hva som utløser digitalisering av objekter. Den viste likevel interessante forskjeller mellom UBB og NTNU UB. For eksempel selger UBB bilder via Marcus med et eget system for bestillingshåndtering og derfor kan brukere utløse digitalisering som “bestiller”.

NTNU UB gikk bort fra salg av bilder i 2016, men tilgjengeliggjør etterspurte bilder vederlagsfritt på forespørsel parallelt med planlagt digitaliserings-/registreringsarbeid. NTNU UB synliggjør også privatarkiv samt fotoarkiv- og samlinger på arkivnivå i Arkivportalen via ASTA, hvor brukere kan forespørre digitalisering basert på den registrerte arkivstrukturen.

Det mangler en kobling mellom systemene for henholdsvis visning av dokumenter og for arkivstruktur som medfører dobbeltregistrering av opplysninger og behov for å gjøre manuelle oppslag.

Bevisstgjøringen på forskjellene og hvordan institusjonene utnytter system ulikt har vært nyttig for andre prosesser som har gått ved siden av prosjektet.

Prosessene ble vurdert opp mot relevante SPECTRUM prosedyrer. SPECTRUM er en standard for museum og man må ta høyde for mengde-problematikken i spesialsamlinger når man forsøker å overføre prosedyrene. Den er likevel en nyttig for vurderingen av de prosesser UBB og NTNU UB har.

Resultatet av arbeidspakken ble ført tilbake i organisasjonen, men ikke organisert av prosjektet. Resultatet er forhåpentligvis en forbedring av arbeidsprosessene og økt bevissthet, men prosjektet har hatt begrenset gjennomslagskraft i denne arbeidspakken.

Konklusjon

Selv om prosjektet har kommet fram til flere anbefalinger behøves videre arbeid for å nå en høyere standard. Samarbeidet mellom institusjonene har vært nyttig og et enda større og sterke kontaktnettverk er skapt – prosjektdeltakerne og institusjonene har også kunnet bruke hverandre utover prosjektet i spørsmål hvor vi har ulik kompetanse. Prosjektet har gitt deltakerne bedre forståelse for tekniske muligheter og “bestillerkompetanse” som blir tatt med i videre arbeid.

Etableringen av bedre praksis rundt alle de arbeidsprosessene en spesialsamlingen har, er en stor oppgave og involverer alle ved spesialsamlingene. Arbeidet har startet, og institusjonene bør sikre at prosessene blir systematisk gjennomgått ved jevne mellomrom.